

A Brennos und die Galater in Delphi (278 v. Chr.): Βρέννος Γαλάτας ἀγαγὼν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, θεώμενος τοὺς ἐν Δελφοῖς χρυσοὺς ἀνδριάντας, προσκαλεσάμενος Δελφοὺς αἰχμαλώτους διὰ τοῦ ἐρμηνέως ἤρετο, εἰ στερεὸς εἶη ὁ χρυσοὺς τῶν ἀνδριάντων. Εἰπόντων δέ· „Τὰ μὲν ἔνδον ἐστὶ χαλκός, τὰ δὲ ἔξωθεν χρυσοὺς λεπτός,“ ἠπειλήσατο θάνατον ἅπασιν, εἰ τοῦτο ἄλλοις εἴποιεν· ἀλλὰ καὶ τοῦναντίον λέγειν παρήγγειλεν, ὡς εἶη ἅπαντα χρυσοί. Καὶ δὴ τῶν ἡγεμόνων εἶσω τινὰς καλέσας τοὺς αἰχμαλώτους ὁμοίως ἤρετο. Τῶν δὲ τὸ προσταχθὲν εἰπόντων, ὡς πάντα εἶη χρυσοί, ἐκέλευσεν αὐτοὺς ἀγγέλλειν τοῖς πλήθεσιν, ἵνα μάχωντο προθυμότερον ὡς ληψόμενοι χρυσοῦ μοίρας μεγίστας.
(Polyainos)

Gallier (Galater) tötet sich
und sein Weib.
Marmorkopie nach einem
Bronze-Original um 220 v. Chr.
(Rom, Mus. Naz., 2,11 m)

B Alkibiades über den Kriegsdienst des Sokrates: Τοῖς πόνοις οὐ μόνον ἐμοῦ περιῆν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων. Ὅπότε ἀναγκασθεῖμεν ἀποληφθέντες πού, οἷα δὴ ἐπὶ στρατείας, ἀσιτεῖν, οὐδὲν ἦσαν οἱ ἄλλοι πρὸς τὸ καρτερεῖν· ἔν τ' αὖ τοῖς συμποσίοις μόνος ἀπολαύειν οἷός τ' ἦν καὶ τῷ πίνειν οὐκ ἐθέλων, ὅποτε ἀναγκασθεῖη, πάντας ἐκράτει. Καὶ ὁ πάντων θαυμαστότατον· Σωκράτη μεθύοντα οὐδεὶς πώποτε ἐώρακεν ἀνθρώπων. (Platon).

Γ Aus der „Anabasis“ des Xenophon: Κύρω ἦν παρὰ δεισος μέγας ἀγρίων θηρίων πλήρης, ἃ ἐκεῖνος ἐθήρευεν ἀπὸ ἵππου, ὅποτε γυμνάσαι βούλοιτο ἑαυτὸν τε καὶ τοὺς ἵππους. Διὰ μέσου δὲ τοῦ παραδείσου ῥεῖ ὁ Μαίανδρος ποταμός.

1. Konj. nebeneinander: ὁμολογοίην – ἐώην.
2. (für Lektion 28) Wiederhole 9 B, 18 A, 22 Δ, E, 24 Γ, 26 B, achte auf die Bedeutung der Adjektiva auf -τος und notiere sie in zwei Gruppen: a) die dem lateinischen P.P.P. auf -tus entsprechenden, b) die eine Möglichkeit ausdrückenden. An welchen Stellen sind beide Bedeutungen sinnvoll?

28

A Hippokratische Medizin: Ὅποσα φάρμακα οὐκ ἰάται, σίδηρος ἰάται, ὅσα σίδηρος οὐκ ἰάται, πῦρ ἰάται, ὅσα δὲ πῦρ οὐκ ἰάται, ταῦτα χρὴ νομίζειν ἀνίατα.

B Menschenschicksal: Ἡ τύχη οἰστέα ἐστίν (= τὴν τύχην οἰστέον = τὴν τύχην δεῖ φέρειν).

Γ Ein Rat des Philosophen Epiktet: Οὔτε ναῦν ἐξ ἐνὸς ἀγκυρίου οὔτε βίον ἐκ μιᾶς ἐλπίδος ἀρμοστέον.

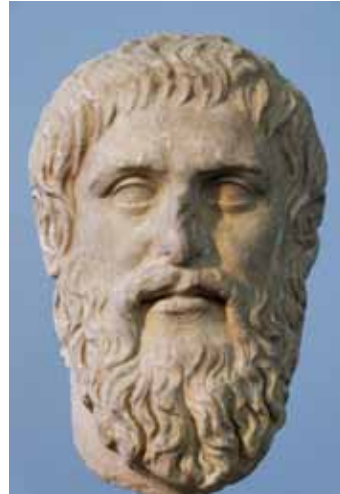
Δ Sokrates über das Glück: Τὸν βουλόμενον εὐδαίμονα εἶναι σωφροσύνην μὲν διωκτέον καὶ ἀσκητέον, ἀκολασίαν δὲ φευκτέον, ὡς ἔχει ποδῶν ἕκαστος ἡμῶν, καὶ παρασκευαστέον μάλιστα μὲν μηδὲν δεῖσθαι τοῦ κολάζεσθαι, ἐὰν δὲ δεηθῆ ἄλλος τις τῶν οἰκείων, ἢ ἰδιώτης ἢ πόλις, ἐπιθετέον δίκην καὶ κολαστέον, εἰ μέλλει εὐδαίμων εἶναι. Οὗτος ἔμοιγε δοκεῖ ὁ σκοπὸς εἶναι, πρὸς ὃν βλέποντα δεῖ ζῆν. (Platon).

E Auge und Ohr: Ὠτων πιστότεροι ὀφθαλμοί. — Ὀφθαλμοὶ τῶν ὠτων ἀκριβέστεροι μάρτυρες. — Ὅψις ἡμῖν ὀξυτάτη τῶν διὰ σώματος αἰσθήσεων.

Z Ἀγησίλαος πυθομένου τινός, διὰ τί κομῶσιν οἱ Λάκωνες, εἶπεν, ὅτι τῶν κόσμων ἀδαπανώτατός ἐστι.

Sokrates, postumes Porträt,
nach 400
Marmorkopie
(Paris, Louvre)

Platon, Kopf einer Bronze-Statue
von Silanion (?), um 350 v. Chr.
Marmorkopie aus dem 1. Jh. n. Chr.
(Rom, Mus. Capitolino)

H „Toolmaking animal“: Ἀναξαγόρας φησὶ διὰ τὸ χεῖρας ἔχειν φρο-
νιμώτατον εἶναι τῶν ζῴων ἄνθρωπον.

Θ Anakreontisch:

Χαλεπὸν τὸ μὴ φιλήσαι.
χαλεπὸν δὲ καὶ φιλήσαι,
χαλεπώτατον δὲ πάντων
ἀποτυγχάνειν φιλοῦντα.⁵

I Aus der Verteidigungsrede des Sokrates: Ἐγὼ δὲ διδάσκαλος μὲν
οὐδενὸς πώποτ' ἐγενόμην· εἰ δὲ τίς μου λέγοντος καὶ τὰ ἐμαυτοῦ
πράττοντος ἐπιθυμοὶ ἀκούειν, εἴτε νεώτερος εἴτε πρεσβύτερος,
οὐδενὶ πώποτε ἐφθόνησα, οὐδὲ χρήματα μὲν λαμβάνων δια-
λέγομαι, μὴ λαμβάνων δὲ οὐ, ἀλλ' ὁμοίως καὶ πλουσίῳ καὶ πένητι
παρέχω ἐμαυτὸν ἐρωτᾶν. (Platon).

D Epigramm auf einen ὀζόστομος (vgl. 19 Γ):

Εἷ με φιλεῖς, μσεῖς με· καὶ εἷ με μσεῖς, σὺ φιλεῖς με·
εἰ δὲ με μὴ μσεῖς, φίλτατε, μὴ με φίλει.³

1. Forme nach dem Muster von B um und üs.: Οὗτος ὁ ἀνήρ διωκτέος
ἐστίν.
2. Üs.: Ἄνθρωπος ὢν ἡμαρτον· οὐ θαυμαστέον.¹

3. Schreibe und üs. aus 3 Z, 7 B, Z, 10 Γ. 21 B, 27 A, B die Formen auf -τερος und -τατος. Welche sind adverbial verwendet?
4. Üs.: δεύτερος, ἕτερος, ἐκάτερος, ἀμφοτέρως. Was ist diesen Wörtern inhaltlich gemeinsam?

29

A Thales soll gesagt haben:

Πρεσβύτατον τῶν ὄντων θεός· ἀγέννητον γάρ.
 Κάλιστον κόσμος· ποίημα γὰρ θεοῦ.
 Μέγιστον τόπος· ἅπαντα γὰρ χωρεῖ.
 Τάχιστον νοῦς· διὰ παντός γὰρ τρέχει.
 Ἴσχυρότατον ἀνάγκη· κρατεῖ γὰρ πάντων.
 Σοφώτατον χρόνος· ἀνευρίσκει γὰρ πάντα.

B Über die Ehe: Χρῆ γαμῆν ἐκ τῶν ὁμοίων· ἐὰν γὰρ ἐκ τῶν κρείττωνων, δεσπότας, οὐ συγγενεῖς κτήσῃ. — Ἄνδρες οὐχ ὁ τῶν πολεμίων μόνον, ἀλλὰ καὶ ὁ τῶν ἡδονῶν κρείσσων. Ἐνιοὶ δὲ πόλεων μὲν δεσπόζουσι, γυναιξὶ δὲ δουλεύουσιν. (Demokrit)

Γ Der Sohn des Themistokles: Θεμιστοκλῆς τὸν υἱὸν οὐ πειθόμενον τῇ μητρὶ πλείστον Ἑλλήνων ἔλεγεν ἰσχύειν· τῶν μὲν γὰρ Ἑλλήνων ἄρχειν Ἀθηναίους, Ἀθηναίων δ' ἑαυτὸν, ἑαυτοῦ δὲ τὴν ἐκείνου μητέρα, τῆς δὲ μητρὸς ἐκείνου. (Plutarch).

Δ Admet an der Bahre der Alkestis (s. 24 Z):

Οὐ γάρ τιν' ἄλλον φίλτερον θάψω νεκρὸν
 τοῦδ' οὐδ' ἀμείνον' εἰς ἔμ'· ἀξία δέ μοι
 τιμῆς, ἐπεὶ τέθνηκεν ἀντ' ἐμοῦ μόνη.¹ (Euripides)

E Die Anklage gegen Sokrates: Σωκράτης ἀδικεῖ ζητῶν τά τε ὑπὸ γῆς καὶ τὰ οὐράνια καὶ τὸν ἥττω λόγον κρείττω ποιῶν καὶ ἄλλους ταῦτά ταῦτα διδάσκων. (Platon).

Sokrates vor seinem Tod: „Εἰ βιώσομαι πλείω χρόνον, ἴσως ἀναγκαῖον ἔσται τὰ τοῦ γήρωσ ἐπιτελεῖσθαι καὶ ὄραν τε καὶ ἀκούειν ἥττον καὶ διανοεῖσθαι χεῖρον καὶ δυσμαθέστερον ἀποβαίνειν καὶ ἐπιλησιμονέστερον καί, ὧν πρότερον βελτίων ἦν, τούτων χεῖρω γίγνεσθαι· ἀλλὰ μὴν ταῦτα γε μὴ αἰσθανομένῳ μὲν ἀβίωτος ἂν εἴη ὁ βίος, αἰσθανόμενον δὲ πῶς οὐκ ἀνάγκη χεῖρόν τε καὶ ἀηδέστερον ζῆν; Ἀλλὰ μὴν εἴ γ' ἀδίκως ἀποθανοῦμαι, τοῖς μὲν ἀδίκως μ' ἀποκτείνουσιν αἰσχροῦν ἂν εἴη τοῦτο· εἰ γὰρ τὸ ἀδικεῖν